

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO
TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOKSEN (THL) TOIMINNASTA
VUODELTA 2022**

SISÄLLYS

1. Yleisarvio ja valmistelu.....	3
2. Tulossopimuksen toteutuminen.....	4
2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta	4
2.2 Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta	4
2.3 Arvio Findatan toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumisesta.....	5
3. Valtiotalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot	6
4. Toimenpiteet.....	6
4.1 Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle ehdotetut toimenpiteet.....	6
4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet.....	7

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän tilinpäätös- ja toimintakertomuskannanottonsa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) toiminnasta vuodelta 2022 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätöskertomus ja siitä 2.5.2023 annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja vuosiyhteenvedo ja muut selvitykset antavat aihetta.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Tulossopimuskauden 2020-2023 kolmanteen vuoteen vaikuttivat edelleen jatkunut covid-19-pandemia ja sen aiheuttamat toimenpiteet sekä helmikuussa 2022 käynnistynyt Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Ukrainan kriisin myötä lisääntynyt maahantulo, kriisiapu sekä kriisin seurannaisina käynnistyneet globaalin talouden haasteet ovat vaikuttaneet koko hallinnon-alan toimintaan.

Vuoden 2022 tulostavoitteiden toteutumista on arvioitu 1-5-asteikolla kuten aiemminkin. Kokonaislukujen lisäksi on voinut käyttää puolikkaita numeroita. Arvioinnissa on painotettu keskeisiä ja merkittäviä tavoitteita, samalla merkitykseltään pienemmät tavoitteet ovat saaneet pienemmän painon. Jos joku merkittävä tavoite ei ole toteutunut, voi kokonaisarvosana olla enintään 3,5. Toisaalta, jos toteutumatta on jäänyt vähäiseksi arvioitu tavoite, voi kokonaisarvosana olla 4 tai 4,5., samalla merkitykseltään pienemmät tavoitteet ovat saaneet pienemmän painon.

Kokonaisuudessaan STM arvioi, että THL on toteuttanut vuoden 2022 tulostavoitteet lähes tulossopimuksessa suunnitellun mukaisesti (arvosana 3,5).

Arviointi on tehty tulossopimuksen ja tilinpäätöksen perusteella. THL:n arvosana edelliseltä vuodelta 2021 oli sama 3,5. THL:n itse toiminnalleen antamien kaikkien arvosanojen keskiarvo on 3,8 eli pyöristettynä se olisi tulostavoitteen mukaisesti 4. Ministeriön näkökulmasta erittäin keskeiset tulostavoitteet mm. tiedonhallinnan ja THL:n toiminnan tasapainottamisen osalta eivät toteutuneet eikä arvosana voi olla 4. Edellä mainituissa asioissa tarvitaan enemmän yhteistyötä THL:n ja STM:n välillä ja niissä on kyse haastavista, monivuotisista tavoitteista.

Arviointiasteikko 1-5; jossa:

1 = Tulostavoitetta ei ole edistetty toimintavuonna.

2 = Tulostavoite on osittain toteutunut:

3 = Tulostavoite on toteutunut lähes tulossopimuksessa suunnitellun mukaisesti.

4 = Tulostavoite on saavutettu tavoitteen mukaisesti.

5 = Tulostavoite on saavutettu ja ylitetty huomattavasti.

Kannanotto on valmisteltu STM:n sisäisesti ja käsitelty ohjausosaston johtoryhmässä. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä, ja THL on antanut siitä palautteen. Perhe- ja peruspalveluministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvedoon sekä THL:n vuoden 2022 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisen arviointi on tehty koko hallinnonalan osalta ja se on luettavissa Hallituksen vuosikertomuksen 1 liitteen luvusta 11. Kehitys on ollut pääosin vain tyydyttävää tai välttävää. Yksittäisen viraston vaikutusta yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ei raportoida eikä arvioida. THL on kuitenkin laaja-alaisella tehtäväkentällään mukana edistämässä kaikkia hallinnonalan vaikuttavuustavoitteita ja tulossopimuskauden 2020-2023 aikana virastokohtainen vastuullisuusraportointi on tullut velvoittavaksi tehtäväksi.

THL:n toimenpiteistä yksittäisten vaikuttavuustavoitteiden edistämiseksi toimintavuonna 2022 kerrotaan tiivistetysti seuraavassa luvussa 2.2.

2.2 Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta

Korona

Toimintavuonna 2022 THL:n tulostavoitteena oli pandemian kansallisen torjunnan ohjauksen ja pandemian jälkeisen yhteiskunnan jälleenrakentaminen ja varautumisen vahvistaminen. Korona-pandemia työllisti edelleen erityisesti Terveysturvaajat osastoa, jonka toimintaa tuettiin viestinnän, tietotuotannon ja yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin ja seurannan toimilla. Koronarokotuksien toimeenpano jatkui ja ajantasaisen tiedon saantia parannettiin. Juridisten arviointien laatiminen tuli osaksi ohjeistusprosessia. Arviointien laatiminen ja hyödyntäminen vaatii vahvistuvaa poikkihallinnollista yhteistyötä.

Uusien yhteiskunnallisten riskien tai valmiustilanteisiin varautumiseksi THL osallistui valmiuskeskusten valmisteluun, teki talousarvioehdotuksia mm. laboratoriovalmiuden nostamiseksi. NATO-jäsenyyden vaikutuksien arviointi ja pandemiaoppien vieminen lainsäädäntöuudistukseen (mm. tartuntatautilaki) jatkuu vuonna 2023.

Palvelut & Toimintakyky & Toimeentulo

Toimintavuonna 2022 THL:n toimenpiteet palveluiden, toimintakyvyn ja toimeentulon edistämiseksi jäsenettiin tulossopimuksessa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä tukeväksi tiedonhallinnaksi ja palveluiden sisällön, toimintatapojen ja yhteistyön kehittämiseksi.

Sote-uudistuksen toimeenpanon tukeen osallistuminen, sote-palveluiden arviointitoiminnon, hyvinvointialueiden rahoituslaskennan ja sote-palveluiden kehittäminen niin Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelman että Suomen kestävän kasvun –ohjelman (RRP) puitteissa onnistuivat olosuhteisiin nähden hyvin. Yksittäisinä nostoina todettakoon, että sosiaalihuollon osalta THL tuotti menetelmätukea ja HYTE-työn osalta

toimintamalleja palvelujärjestelmässä käytettäväksi tulostavoitteita tukevasti. Myös sosiaaliturvauudistuksen parlamentaarisen komitean työ jatkui ja THL vastasi tehtävistään hyvin.

Terveyttä ja hyvinvointia edistävän tiedonhallinnan linjauksien ja ratkaisujen toimeenpanoa toteutettiin sekä ns. perustehtävänä että ministeriön ohjaaman TOIVO-ohjelman puitteissa. Toimintavuonna tapahtui yksittäisiä, odotettuja kehitysaskelia kuten sosiaalihuollon tiedonkeruun harmonisointi, TAHTO-rekisterin muodostaminen ja laaturekisteritoiminta sai perustakseen laaturekisteriasetuksen sisältäen THL:lle velvollisuuden ylläpitää yhdeksää kansallista laaturekisteriä. Tulostavoitteena ollutta tiedonhallinnan toimijoiden, tavoitteiden ja odotusten selkiyttämistä jatketaan vuonna 2023.

Horisontaaliset

Horisontaalisilla tavoitteilla pyritään edistämään THL:n oman toiminnan tuloksellisuutta ja osallistumaan julkisen hallinnon strategian toimeenpanoon. Osa horisontaalisista tavoitteista on valtioneuvoston yhteisiä ja osa on THL:n kanssa tulosohjausprosessissa sovittuja kehittämisen painopisteitä. Näiden tulostavoitteiden osalta THL edistyi oikeaan suuntaan.

Valtioneuvoston yhteisistä tavoitteista liikkuvuuden edistämiseksi ja työnantajakuvan uudistamiseksi THL edistyi toimissaan. Samoin tiedonhallintalain toimeenpanossa THL laati tiedonhallintamallin. Sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi THL jatkoi monivuotista työtään.

THL paransi saavutettavuuttaan ja kehitti palveluidensa digiastetta. Lisäksi THL kuvasi tuote- ja palveluvalikoimansa yhdenmukaisella tavalla mm. laitoksen toiminnan ja talouden johtamisen parantamiseksi.

Taloudellinen asema (rahoitus)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen taloudellinen asema vuonna 2022 turvattiin edellisen vuoden siirtomäärärahalla ja lisätalousarvioilla. THL:n taloudellinen kehystaso on haastava ja THL ja ministeriö ovat käyneet keskustelua THL:n tehtävien kirkastamisesta, jotta tavoitteet ja resurssit saadaan tasapainoon myös pitkällä aikavälillä. Siirtyvä määräraha pieneni edellisvuoteen nähden kahdella miljoonalla, mutta on yhä 18 miljoonaa. Siirtyvän määrärahan käyttö on suunniteltu paikkaamaan toimintamäärärahan aleneva kehystaso.

2.3 Arvio Findatan toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumisesta

Findatan tulostavoitteena oli vakiinnuttaa viranomaistoimintansa ja lakisääteiset palvelunsa. Lisäksi Findatan tulostavoitteena oli kehittää lupa- ja aineistonkäsittelyyn liittyviä prosesseja yhteistyössä rekisterinpitäjien ja asiakkaiden kanssa sekä tehostaa lupa- ja aineistonkäsittelyä automatisoinnin avulla ja osallistua EU:n terveysdatan hallintamallia pilotoiviin hankkeisiin. Findata onnistui kehittämään toimintaansa ja täyttämään tulostavoitteet.

Findatan arvosana on 4.

3. Valtiotalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut 2.5.2023 tarkastuskertomuksen viraston toiminnasta. Tilintarkastajan tarkastuskertomuksen mukaan THL on esittänyt riittävät ja oikeat tiedot toiminnastaan ja taloudestaan. Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa on esitetty useita huomioita. Ministeriö edellyttää, että THL ottaa huomioon VTV:n vuosiyhteenvedon huomiot ja korjaa toimintakäytäntöjään.

4. Toimenpiteet

4.1 Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle ehdotetut toimenpiteet

Tulossopimuksessa vuodelle 2023 THL ja STM ovat sopineet THL:n tehtävien ja tarkoituksen kirkastamisen osalta seuraavaa:

- 1) Toiminnan ja talouden tasapainon pitkäkestoinen edistäminen.
- 2) Aktiivinen osallistuminen hallitusohjelman valmisteluun ja toteuttamiseen
- 3) THL:n tehtävien ja tarkoituksen kirkastaminen
 1. Työnjaon läpikäynti ja selkiytys ministeriön kanssa
 2. THL-lain ja muun lainsäädännön muutostarpeiden arviointi, kv- ja EU-tietoa koskeviin lakeihin ja standardeihin varautuminen ja aktiivinen osallistuminen
 3. Ulkopuolisen kansainvälisen auditoinnin ja arvioinnin toteuttaminen
- 4) Uusien ulkopuolisen rahoituslähteiden kartoittaminen ja hyödyntäminen

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos osallistuu näihin prosesseihin aktiivisesti ja avoimesti vuorovaikutuksessa ministeriön kanssa.

Ministeriö edellyttää, että THL toimeenpanee sisäisen valvonnan ensisijaiset kehittämiskohteensa. Ne ovat ministeriön arvion mukaan oikeansuuntaiset.

4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriö osallistuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävien ja tarkoituksen kirkastamiseen lyhyen ja pitkän aikavälin muutostarpeiden hahmottamiseksi ja toimeenpanemiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö jatkaa yhteistyön kehittämistä ja säännönmukaisen seurannan ja palautteen hyödyntämistä ohjauksessa ja tulosohjauksessa.

Helsingissä 15.6.2023

Perhe- ja peruspalveluministeri

Krista Kiuru

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

JAKELU

Ministeriön osastot

Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Valtiokonttori

Sosiaali- ja terveysministeri

Tarkastuspäällikkö

